

Onko yhteiskunnallinen osallistuminen hukassa? Osallistumisen esteet ja mahdollistajat
kutsuseminaari 3.4.3009

Workshop: Järjestödemokratian parantaminen

Puheenjohtaja: Martti Siisiäinen

Sihteeri: Katri Seppänen

Osallistujat:

Lea Salmen, Suomen reumaliitto

Timo Kontio, SAKKI Ry

Liisa Sahi, Suomen partiolaiset

Niklas Wilhelmsson, Oikeusministeriö

Riikka Juntunen, SLU ry

Eva Palin, TJS Opintokeskus

Johannapiritta Huovinen, Kuurojen Liitto

Merja Lehmussaari, SAK

Mitä otsikolla tarkoitetaan? Teoriapohjana esim. Jürgen Habermasin herruudesta vapaus
tai Roberto Michelsin oligarkian rautainen laki (viitaten organisaatio rakennemuutoksiin)
tai Max Weberin asiantuntijuuden kasaantuminen ja kaikki teoriat tältä väliltä.

Onko Parannettavaa?

Esimerkkinä Vihreiden puheenjohtajuus, kukaan ei halua ottaa vastuuta.

- Mistä luottamus vastuunottoon?
- Esimerkkinä SAK, jossa johtoon ehdolla järjestöpamppuja ja ”tavallinen ehdokas”
- Onko organisaatiojohdon oltava ”harmaa”?
- Mikä tekee uskottavuutta organisaatiossa?

Organisaatioissa parannettavaa?

- Mistä löytyy puheenjohtajuuteen äänekkäät ehdokkaat, miksei löydy perus yhdistystasolla?
- Tärkeää toiminnan jatkumisen kannalta, ettei eläisi vain äänekkäimpien varassa

Miten järjestöissä toimivien tarpeet pääsevät esille?

- Onko vanha yhdistysmuoto hyvä vai tulisiko osallistumisen muotoja kehittää?
- Voidaan sanoa, ettei osallistujien ääni silloin kuulu, jos toiminnalla ei ole vaikutusta

Partiolaisissa nuoria (n. 20 v.) vastuunkantajia ja jäsenistö vielä nuorempaa (n. 10-15v)

- Miten vanhemmat nuoret ottavat nuoremmat huomioon?
- Kysymykset usein hyvin spesifejä ja järjestökohtaisia, missä yleiset ongelmakohdat?

Hallituksen ja palkkatyöväen välisen vuorovaikutuksen merkitys, esimerkiksi tilanteet,
jossa vuorovaikutus yksittäisten henkilöiden välillä ei toimi.

→ vallan keskittymisen ongelmat

Isoihin kysymyksiin kannan ottaminen saattaa pelottaa, koetaan ehkä, että pelkkä osallistuminen riittää

Mitä pitäisi Suomessa tehdä, että ihmiset osallistuisivat? Taloudellisen tilanteen vaikutus ihmisten luottamukseen -> osallistaminen ja osallistuminen tilanteessa, jossa työpaikka lähtee alta hyvin teoreettisia

Minkälainen jäsen on arvokas? Aktiivien arvottaminen osallistumistavan mukaan kyseenalaista, kaikki osallistujat yhtä arvokkaita.

Mitä kautta yhteiset intressit saadaan esille? Osallistujien tietämättömyys luonnollisista vaikutuskanavista ongelmana

Miten tieto liikkuu järjestöjen sisällä, kynnysten madaltamisen tärkeys

Ongelmat organisaation sisäisessä viestinnässä

Mitkä ovat demokratian kannalta keskeisimpiä ongelmia (käytössä edustuksellisen demokratian malli)?

Verkostojen iso merkitys, onko aina positiivista?

- Kuinka saadaan aikaan positiivisia verkostoja ja vältetään niiden muuttuminen negatiivisiksi?

Tulevaisuudessa edustuksellinen demokratia ei voi olla ainoa malli, samat ihmiset pyörivät pääviroissa ("oligarkia")

- kenen tietäjyyttä arvostetaan?
- Koulutuksissakin organisaatioista aina samat ihmiset osallistumassa, ei siis juuri auta
- Taipuvatko organisaation rakenteet siihen tietoon, mitä tulee? Rahoittajapuolen ja rahoituksen asema taustalla ongelmana?

Oman järjestelmän jatkuva tarkastelu "hyvä veli-verkostojen" välttämisen keinona

- edustuksellisuus kansan ainoa keino osallistua päätöksentekoon, ei mahdollisuutta kyllä/ei-vastauksiin, tämä ongelmallista
- organisaation eri portaat saattavat omata eri tietoa, jotka eivät missään vaiheessa kohtaa
- yksilön tuntema pienuus omista keinoista, "voinko minä todella vaikuttaa?"

Tulisiko järjestöissä edustuksellisen demokratian lisäksi olla enemmän suoraa demokratiaa?

Edustuksellinen demokratia vs. verkostot

- järjestöjen sisällä olevissa verkostoissa ei välttämättä tehdä päätöksiä, mutta niiden keskuudessa (vapaisissa keskusteluissa) muodostuu yhteinen ja yleinen käsitys organisaatiosta
- edustuksellinen demokratia ja päätöksenteko: kuinka verkostoissa syntynyt käsitys organisaatiosta siirtyisi parhaiten päätöksentekoprosessiin ja päätöksentekijöille?
- keskustelun arvokkuus sinänsä, ilman varsinaista päätöksentekoakin tärkeää!

Ei-formaali organisaatio järjestön sisällä pitää myös formaalia organisaatiota kurissa
Toimiiko suomalaisissa järjestöissä sisäinen demokratia?

Tietävätkö jäsenenä olevat omat vaikutusmahdollisuutensa?

- Jos jotain päätetään, missä se näkyy ja miten?
- Sähköinen demokratia
- ”Pääkonttorin” osallistuminen ja toiminnan kasvojen merkitys tärkeää
- Myös muistettava tunteiden vaikutus päätösten tekoon!

Toistaiseksi ei ole kehitetty parempaakaan mallia. Sähköinen kommunikaatio ei voi korvata face-to-face toimintaa

Aktiivisten ja passiivisten toimijoiden roolit pysyvät usein samoina, voitaisiinko näitä saada muutettua?

Yhteiskunnallinen keskustelu reaktiivista juuri tunteiden vaikutuksen vuoksi

- Kuinka ihmiset saataisiin pro-aktiivisiksi siten, että pitäisivät yhteiskunnan liikkeellä positiiviseen suuntaan ilman voimakkaita tunnereaktioita aiheuttavia tapahtumiakin

Shköinen organisoituminen kannatettavaa, mutta tarvitsee taustalleen rakenteita. Lisäksi rahoittajien ääni kuuluu toiminnassa, koska paljon alkuperäiselle järjestölle uusia, toimintaan mukaan otettuja puolia

- minkälaista toiminta olisi ilman tätä rahoittajan ääntä?

Sensitiivisyys nuorten tavalle toimia tärkeää. Järjestökentän muutos, eri ikäryhmät toimijoina järjestöissä

- Ovatko järjestöt enää tulevaisuuden toimintamuoto?

Internetin käytettävyys suhteutettava toiminnan tarpeeseen, pystyvätkö sähköiset keinot aina vastaamaan tähän tarpeeseen?